

Lise Öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi Dersiyle İlgili Görüşleri

High School Students' Opinions on the Ottoman Turkish Course

Mustafa YILDIZ *

Beyza GÜLER GÜNEŞ **

* Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu

Eğitim Fakültesi,

myildiss@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4088-5926

Konya / TÜRKİYE

* Prof. Dr. Necmettin Erbakan

University, Ahmet Keleşoğlu

Faculty of Education

myildiss@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4088-5926

Konya / TÜRKİYE

** Doktora Öğrencisi,

Necmettin Erbakan Üniversitesi,

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

beyzaquler@gmail.com

ORCID:0000-0002-7549-0580

Konya / TÜRKİYE

** Doctoral Student, Necmettin

Erbakan University, Institute of

Educational Sciences

beyzaquler@gmail.com

ORCID:0000-0002-7549-0580

Konya / TÜRKİYE

Başvuru/Submitted: 22/09/2022

Kabul/Accepted: 22/03/2023

Öz

Bu çalışma, lise öğrencilerinin zihinlerinde Osmanlı Türkçesi ve dersiyle ilgili oluşmuş kanaat, ilgi ve görüşlerini belirleyip dersi alan ve almayan öğrenciler üzerinden bir karşılaştırma yaparak öğrencilerin dersle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinde olgubilim ve durum çalışması desenleri kullanılmıştır. Veriler toplam 76 lise öğrencisinin katılımıyla toplanmıştır. Verilerin toplanmasında veri toplama yöntemi olarak görüşme, verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise açık uçlu araştırma sorularıyla hazırlanan yapılandırılmış görüşme formundan faydalanılmıştır. Çalışmada lise öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi ve dersiyle ilgili hazırladığımız sorulara verdikleri cevaplar kodlanarak temalara ayrılmış ve bu temalara göre frekans değerleri verilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler toplam 133 tema altında toplanmıştır. Belirlenen temalardan hareketle katılımcıların Osmanlı Türkçesi dersine dair görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir. Çalışma grupları arasında yapılan karşılaştırmaya göre aksini belirten öğrenciler olsa da öğrenciler tarafından genel olarak en fazla değinilen durum, "Osmanlı Türkçesi öğrenerek geçmiş öğrenmek, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmak, geçmişten kalan eserleri okuyabilmek" şeklinde olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Osmanlı Türkçesi, Osmanlı Türkçesi dersi, görüş, nitel araştırma yöntemi, görüşme.

Abstract

This study was carried out to determine the opinions, interests and views formed in the minds of high school students about Ottoman Turkish and the Ottoman Turkish lesson, and to determine the opinions of the students about the lesson by making a comparison between the students who took the lesson and those who did not.

Phenomenology and case study patterns were used as a qualitative research method in the study. Data were collected with the participation of a total of 76 high school students. Interview method was used for data collection and content analysis method was used for data analysis. As a data collection tool, a structured interview form prepared with open-ended research questions was used. In the study, the answers given by high school students to the questions we prepared about Ottoman Turkish, and its course were coded and separated into themes and frequency values were given according to these themes. The data obtained from the research were collected under a total of 133 themes. Based on the determined themes, the opinions, and thoughts of the participants about the Ottoman Turkish lesson were included. According to the comparison made between the study groups, although there were students who stated the opposite, the most frequently mentioned situation by the students was "learning the past by learning Ottoman Turkish, establishing a connection between the past and

the future, being able to read works from the past”.

Keywords:

Ottoman Turkish, Ottoman Turkish course, opinion, qualitative research method, interview.

Makale Bilgileri

Etik Kurul Kararı: Etik kurul kararından muaftır.

Katılımcı Rızası: Katılımı yok.

Mali Destek: Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Telif Hakları: Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.

Değerlendirme: İki dış hakem / Çift taraflı körleme.

Benzerlik Taraması: Yapıldı – iThenticate.

Etik Beyan: sutad@selcuk.edu.tr, selcukturkiyat@gmail.com

Lisans: Bu eser Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır.

Sorumlu Yazar: Yazar-1

Veri Toplanması: Yazar-1 (%40), Yazar-2 (%60)

Veri Analizi: Yazar-1 (%60), Yazar-2 (%40)

Makale Gönderimi ve Revizyonu: Yazar-1 (%80), Yazar-2 (%20)

Çalışmanın Tasarlanması: Yazar-1 (%80), Yazar-2 (%20)

Article Information

Ethics Committee Approval: It is exempt from the ethics committee approval.

Informed Consent: No participants.

Financial Support: The study received no financial support from any institution or project.

Conflict of Interest: No conflict of interest.

Copyrights: The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study.

Assessment: Two external referees / Double blind.

Similarity Screening: Checked – iThenticate.

Ethical Statement: selcukturkiyat@gmail.com, fatihnumankb@selcuk.edu.tr

License: Content of this Journal is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

Corresponding Author: Author-1

Conceiving the Study: Author-1 (%40), Author-2 (%60)

Data Collection: Author-1 (%60), Author-2 (%40)

Data Analysis: Author-1 (%80), Author-2 (%20)

Submission and Revision: Author-1 (%80), Author-2 (%20)

Giriş

Osmanlının hâkim olduğu bütün topraklarda edebiyat ve yazı dili olarak kullanılan Osmanlı Türkçesi; Batı Türkçesinin ikinci dönemi olarak 16. yüzyıl ile 20. yüzyıllar arasında kullanılmış ve Genç Kalemler hareketiyle son bulmuştur (Ercilasun, 2012, s. 457).

Bu zaman aralığında Osmanlı Türkçesi hep aynı kalmamış, iç ve dış yapı özellikleri bakımından kendi içinde farklılıklar göstermiştir. Osmanlı Türkçesinin başlarında da devam eden Eski Oğuz Türkçesinin dil özelliklerinin tamamı 16. yüzyıl sonlarından başlayıp 18. yüzyıla kadar devam eden bir süreç içinde bugünkü Türkiye Türkçesinin özellikleriyle yer değiştirmiştir. Osmanlı Türkçesinin ilk yüzyılları Eski Anadolu Türkçesiyle son yüzyılları ise bugünkü Türkiye Türkçesiyle aynıdır (Ercilasun, 2012, s. 457).

Osmanlı Türkçesini kendinden önceki ve sonraki dönemlerden ayıran en önemli etken içinde bulundurduğu yabancı unsurlardır. Bu yabancı unsurlar sadece kelime düzeyinde kalmamış söz dizimini de etkilemiştir. Osmanlı Türkçesi döneminde kaleme alınan pek çok eserde, halk diline girmeyen yabancı unsurların fazlalığı göze çarpar (Ercilasun, 2012, s. 458).

Bu durum Osmanlı Türkçesi dönemi için adlandırma tartışmalarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu isimlendirme tartışmaları Osmanlı Türkçesi ve Osmanlıca kavramları çerçevesinde gelişmiştir. Osmanlıca terimini kullananlar ve benimseyenler söz konusu terimi ağır ve ağıdalı dil için kullanmışlardır. Osmanlıca anlamındaki “Osmânî” veya “Lisân-ı Osmânî” gibi terimler Tanzimatta ortaya çıkmıştır. Osmanlılar kendi kullandıkları dile “Türkçe, Türkî, Zebân-ı Türkî, Lisân-ı Türkî” demişlerdir. “Osmanlıca” terimini kullananlar Ahmet Cevdet Paşa gibi Tanzimat yazarlarıdır. 1876 anayasasında da dilimizin adı “Türkçe” olarak geçer. 19. yüzyılın Batılı sözlükçüleri de dilimizi Türkçe (Turc, Turkish) olarak adlandırırlar. Bu bilgilere göre “Osmanlıca” terimi, dili kullananların ya da başka milletlerin Türkçe için kullandıkları bir adlandırma olmayıp Tanzimat döneminde bazı yazarlar tarafından kullanılmış, Türkçenin Osmanlı devri dönemini ifade etmek üzere terimleşmiştir (Ercilasun, 2012, s. 466).

Osmanlı Türkçesi üzerine bugüne kadar pek çok akademik çalışma yapılmış ve dönemin dili incelenmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra özellikle son yıllarda toplumda da Osmanlı dönemi tarihine ve dolayısıyla diline dair öğrenme isteği oldukça ön plana çıkmıştır. Bu çerçevede Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 139 sayılı ve 12.09.2011 tarihli kararı ile liselerde okutulmak üzere Osmanlı Türkçesi adı altında yeni bir ders müfredata alınmıştır. Bu müfredatta Osmanlı Türkçesi dersinin liselerde ders olarak okutulmasının amacı açıklanırken: öğrencilerin, *Osmanlı Türkçesi ile yazılmış farklı güçlük düzeyindeki metinleri okumaları; Osmanlı Türkçesi ile yazılmış metinleri anlamlandırılmaları; okudukları metinlerden hareketle söz varlığını zenginleştirmeleri; Osmanlı Türkçesi etrafında gelişen kültürü tanımaları; Osmanlı Türkçesi ile yazılmış eserleri koruma konusunda duyarlılık kazanmaları; sosyal bilimler alanında yapacakları çalışmalarda Osmanlı Türkçesi ile yazılmış eserlerden yararlanmalarının hedeflendiği ifade edilmiştir.*

Osmanlı Türkçesi dersi 2003-2004 Eğitim-Öğretim yılından ve öğretim programının yürürlüğe konduğu 12.09.2011 tarihinden bu yana Sosyal Bilimler liselerinde zorunlu; 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Liselerinde de seçmeli olarak okutulmaya başlanmıştır. Osmanlı Türkçesi, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.01.2014 tarih ve 6 numaralı kararı ile 2014-2015 Öğretim Yılı'ndan itibaren hazırlık, 9 ve 10'uncu sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere Genel Lise, Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi Haftalık Ders Çizelgelerine seçmeli ders olarak konulmuştur. Günümüzde devlet lisesi veya özel liselerde okuyan ve Osmanlı Türkçesi öğrenmek isteyen bütün öğrenciler için bu imkân hazırdır. (Özmen & Yıldırım, 2017).

Osmanlı Türkçesinin lise müfredatına ders olarak eklenmesinden bu yana söz konusu dersin eğitim öğretimiyle ilgili olarak sınırlı sayıda sınırlı sayıda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Osmanlı Türkçesi Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanışına İlişkin Öğrenci Görüşlerine Dayalı Bir Değerlendirme (Çalışkan, 2013), Millî Eğitimde Osmanlı Türkçesinin Seçmeli Ders Olarak Öğretilmesi Üzerine (Ergüzel, 2015), Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi (Sevim & Bayındır, 2016), Üniversite Öğrencilerinin Osmanlı Türkçesine İlişkin Tutumları (Özmen & Yıldırım, 2017).

Toplumda Osmanlı Türkçesi'ne dair çeşitli algılar vardır. Bu algıların pek çoğu akademik bilgidен uzak; duygusal, genel geçer, klişeleşmiş kabullerdir. Bu çalışmayla lise öğrencilerinin zihinlerinde Osmanlı Türkçesiyle ilgili dersi alan ve almayan öğrenciler üzerinden bir karşılaştırma yaparak öğrencilerin görüş farklılıklarını belirlemek amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2014-2015 eğitim-öğretim yılında yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi desenlerinden biri olan durum çalışması ve olgubilim deseni beraber kullanılmıştır. Nitel araştırmalar bir olguyu katılımcıların bakış açılarından görebilmeyi ve onların bakış açısına ait süreçleri ortaya koymayı, detaylı veri toplamayı amaçlayan araştırma yöntemidir (Creswell, 1994; Patton, 1990; Yıldırım & Şimşek, 2006). Nitel araştırmalarda temel amaç, sayılar yoluyla genellenebilir sonuçlara ulaşmak değil; araştırılan konu ile ilgili betimsel ve gerçekçi bir durum sunmaktır (Creswell, 1994; Patton, 1990;). Durum çalışması, bir duruma ilişkin etkenlerin bütüncül bir yaklaşımla araştırıldığı, bunların ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve bu durumlardan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Olgubilim deseninde ise yaşadığımız dünyadaki algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi olguları derinlemesine ve ayrıntılı olarak araştırmak amaçlanır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Bu çalışmada da durum çalışması ve olgubilim deseni kullanılarak lise öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi dersine dair algıları, görüşleri detaylı şekilde tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. 1. Çalışma Grubu

Çalışmaya Konya özel bir lisede öğrenim gören toplam yetmiş altı öğrenci katılmıştır. Okulun bünyesinde Osmanlı Türkçesi dersini alan ve almayan öğrencilerin bir arada bulunması gibi nedenlerden dolayı bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılarak iki farklı çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin otuz beşi Osmanlı Türkçesi dersini almış, kırk biri Osmanlı Türkçesi dersini almamıştır. Dersi alan öğrenciler lise bir, dersi almayan öğrenciler ise lise üçüncü sınıf öğrencileridir.

2. 2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda nitel araştırma sorularının bir grubu olan açık uçlu araştırma sorularından faydalanılmış ve katılımcıların Osmanlı Türkçesiyle ilgili olan algıları, görüşleri hakkında detaylı veri toplanması amaçlanmıştır. Açık uçlu araştırma sorularının araştırmacıya incelemek istediği olguyu esnek ve açık uçlu bir yaklaşımla ele alma olasılığı sağlamasıyla araştırmacı, araştırma problemine ilişkin temel değişkenlerin henüz tam bir açıklık kazanmamış olduğu varsayımından hareketle, esnek bir yaklaşım izleyerek araştırma sürecini yönlendirebilir ve gerektiğinde örnekleme, veri toplama ve analiz yöntemlerinde değişiklikler yapabilir (Yıldırım & Şimşek, 2006).

2. 3. Verilerin Analizi

Veri analizine başlamak için öncelikle, Osmanlı Türkçesi dersini alan katılımcıların cevap kâğıtları 1'den 35'e kadar; Osmanlı Türkçesi dersini almayan katılımcıların cevap kâğıtları ise 1'den 41'e kadar numaralandırılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Öğrencilerin görüşme formları tek tek incelenerek içerik analizi yapılmış ve analiz sonucunda ulaşılan kodlar, 133 tema altında toplanmıştır. Ancak tekrara düşmemek için kodlar ve temalara burada yer verilmemiştir çünkü bulgular ve sonuç bölümünde detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ayrıca katılımcıların verdiği cevapların kavramsal modeli NVivo8 programından faydalanılarak ortaya çıkarılmış ve çalışmada yer verilmiştir.

2. 4. Araştırma Bulgularının Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla ilk olarak verilerin kodlanması ve veri analiz süreci (kavramsal temaya nasıl ulaşıldığı) detaylı bir şekilde açıklanmıştır (Hruschka, Schwartz, St. John, Picone-Decaro, Jenkins ve Carey, 2004). İkinci olarak araştırmada elde edilen temaları her biri için onu en iyi temsil ettiği var sayılan lise öğrencilerinin görüşlerinden örnekler seçilerek bulgular kısmında yer verilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2006).

Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak için ise, verileri iki Türkçe alanı uzmanı tarafından ayrı ayrı kodlandıktan sonra ortaya çıkan kod ve tema listesine

araştırmacıların da görüşleri alınmıştır. Ulaşılan seviyeler altında verilen kodların söz konusu kavramsal seviyeleri temsil edip etmediğini teyit edilmiştir. İki araştırmacının kodları ve kodlara ilişkin temaları karşılaştırılmıştır. Bu şekilde yapılan veri analizinin güvenilirliği; $[\text{Görüş birliği} / (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100]$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Dersi alan ve almayanlara ait kod ve temaların güvenilirliği sırasıyla (%90, %92, %95, %100, %90, %98, %98, %97, %90, %91, %91, %90, %92, %93, %95, %92, %90) olarak bulunmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular verilmiştir.

Yapılandırılmış Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular

Lise öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi dersiyle ilgili görüşlerinin tespiti için dersi alan öğrenciler tarafından cevaplandırılmak üzere on tane açık uçlu soru, dersi almayan öğrenciler tarafından cevaplandırılmak üzere yedi tane açık uçlu soru hazırlanmıştır. Her soruya verilen cevaplardan tespit edilen bulgular için birer tablo hazırlanmıştır. Tablo sonlarında ise tablonun yorumuna ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplardan birkaç tanesine numara sayısı ile beraber yer verilmiştir.

Lise öğrencilerinin Osmanlı Türkçesiyle ilgili görüşleri (Dersi alanlar için)

Tablo 1. Osmanlı Türkçesi Kavramından Anladıkları

tema	kod	frekans	frekans (%)
dil-tarih ilişkisi	Geçmişte kullanılan dilimiz. / Eski dilimiz.	4	46
	Geçmişte atalarımızın kullandığı dil. / Ecdadımızın konuştuğu dil.	5	
	Osmanlı dönemine kullanılan Türkçe.	7	
	Osmanlı dili.	1	
	Tarihimizin dili.	2	
	geçmişimizi daha iyi öğrenmemiz gerektiği	1	
	o dönemdeki yazıları	1	
	toplam: 21		
dil-lehçe ilişkisi	Türkçenin farklı bir kolu.	1	22
	Osmanlı Türkçesinin farklı bir dil olmadığı / Eski Türkçe.	6	
	Türkçenin en geniş ve gelişmiş devri	1	
	Gerçek dil.	1	
	Günümüz Türkçesiyle benzerlik gösterir.	1	
	toplam: 10		
dil-alfabe ilişkisi	Arap alfabesine benzer nitelikte olan.	2	22
	Arap alfabesi ile yazılır.	1	
	Okurken Türkçe, yazılırken Arapça aklıma geliyor.	1	
	Günümüz Türkçesinin farklı yazılışı	4	

	Sağdan sola doğru okunur.	1	
	okumayı	1	
		toplam: 10	
<i>dil-yazı dili ilişkisi</i>	Yazı dili.	2	4
<i>Osmanlı Türkçesi kavramı anlaşılmanış.</i>	Derse girdik ama anlamadım.	1	4
	Bilmiyorum.	1	
		toplam: 2	
		genel toplam: 45	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan ilk açık soru “*Osmanlı Türkçesi kavramından ne anlıyorsunuz?*” sorusudur. Sorunun cevabından elde edilen bulgular genel olarak “geçmişte kullanılan dil”, “Türkçe’nin bir kolu”, “Arap alfabesiyle yazılan Türkçe”, “yazı dili” kavramları çevresinde toplanmıştır. Bu durumda katılımcıların Osmanlı Türkçesi için geçmişte kullanılan, günümüz Türkçesinden farklı olmayan sadece Türkçenin belli bir dönemine verilen ad olup dilin o dönemdeki değişim ve kullanım özelliklerine değindikleri görülmüştür.

- “Yazılışları farklı olan, günümüzdeki dilden pek farklı olmayan bir dil ve geçmişte atalarımızın kullandığı dil.” (K 2)
- “Osmanlı’nın aslında farklı bir dil olmadığını, Türkçenin farklı bir kolu olduğunu aslında Türkçe ve Türkçeye çok benzediğini anlıyoruz.” (K 16)
- “Arap alfabesine benzer nitelikte olduğunu aynı zamanda günümüz Türkçesiyle de benzerlik gösterdiğini anlıyorum.” (K 12)

Tablo 2. Osmanlı Türkçesi ve Günümüz Türkçesinin Tanımlanan Farklılıkları

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>Osmanlı Türkçesinin günümüz Türkçesinden farklılığı</i>	Hayır.	17	45
	Evet.	9	
	Ekleme yapılmamış, kendine has dil.	1	
	Şu an bile Osmanlıca konuşuyoruz. / Bugünkü dille aynı.	2	
	Daha gerçekçi.	1	
	toplam: 30		
<i>kelime farklılığı</i>	Osmanlı zamanında anlamını bilmediğimiz kelimeler olduğu için	1	10
	Osmanlı Türkçesinde günümüzde kullanmadığımız kelimeler olduğu için bazı cümleler farklı olabiliyor.	1	
	Farklı Osmanlıca kelimelerden oluşması.	1	
	Arapça ve Farsça kelimeler var ama okunuşları Türkçe.	1	
	Çok fazla bilmediğim kelime var.	1	
	Osmanlıca biraz daha ağır.	1	
	Osmanlıda kullandığımız kelimeler Türkçede kullanılıyor.	1	

tema	kod	frekans	frekans (%)
		toplam: 7	
alfabe farklılığı	Yazılışları farklı.	10	42
	Okunuşları aynı yazılışları farklı.	6	
	Okunuşları aynı.	2	
	Okuma daha zor.	1	
	Arapçaya benziyor.	1	
	Arap harflerinden oluşuyor. / Alfabetesi farklı.	8	
		toplam: 28	
dönem farklılığı	Osmanlı Türkçesi geçmiş dönemde yaşayan Türklere ait.	1	1
		genel toplam: 66	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan ikinci soru “Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesinden farklı bir dil midir? Niçin?” sorusudur. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların büyük çoğunluğu Osmanlı Türkçesinin günümüz Türkçesinden farklı olmadığını belirtmişlerdir. Buna sebep olarak ise Osmanlı Türkçesinin günümüz Türkçesinden farklı olarak Arap alfabesiyle yazılmasını dolayısıyla okunuşlarının aynı yazılışlarının farklı olmasını göstermişlerdir. Ancak bu durumu sebep olarak gösterip farklı diller olduklarını belirten katılımcılar da bulunmaktadır. Bu da gösteriyor ki katılımcılar tarafından Osmanlı Türkçesinin günümüz Türkçesiyle aynı ya da farklı olmasının sebebi tam olarak çözülememiş veya kavram karmaşası tam olarak giderilememiştir.

- “Biraz farklıdır. İçinde Arapça ve farklı kelimeler yani Osmanlı zamanında anlamını bilmediğimiz kelimeler olduğu için biraz farklıdır.” (K 16)
- “Hayır değildir. Yazım biçimi ve alfabesi farklı.”(K 18)
- “Evet farklı bir dildir. Osmanlı Türkçesi geçmiş dönemde yaşayan Türklere aittir. Kendine has bir dildir.” (K 10)

Tablo 3. Osmanlı Türkçesi Dersini Almadan Önce Osmanlı Türkçesi Hakkındaki Bilgileri

tema	kod	frekans	frekans (%)
Geçmişte kullanılan dil.	Osmanlı döneminde kullanılan Türkçe.	9	25
	Atalarımızın kullandığı dil.	2	
		toplam: 11	
Türkçeden farklı bir dil.	Arapça ve Farsça bir dil olduğunu	1	6
	Ayrı bir dil zannediyordum.	1	
	Osmanlıca olduğunu	1	
		toplam: 3	
Arapça ve Farsçadan etkilenmiş dil.	Arapça ve Farsça kelime, tamlamalar olduğunu	2	4

Arap alfabesi vb. ile yazılan dil.	Arap alfabesi. / Arap harflerine benzer yazıldığını	4	6
Öğrenilmesi gereken dil.	Osmanlı Türkçesini geçmişimiz hakkında bilgi edinebilmemiz için öğrenmemiz gerektiğini	1	2
Hakkında az da olsa bilgi sahibi olunan dil.	Osmanlıca'yı biraz olsun anlıyordum.	1	4
	Sadece eski tarihteki yazıları görmüştüm.	1	
	toplam: 2		
Hakkında bilgi sahibi olunmayan dil.	Pek fazla bir şey bilmiyordum.	2	41
	Hiçbir şey bilmiyordum.	16	
	toplam: 18		
Öğrenmenin kolay olduğu dil.	Daha zor olduğunu düşünüyordum ama kolaymış.	1	4
	öğrenmenin kolay olduğunu	1	
	toplam: 2		
		genel toplam: 43	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan üçüncü soru “Osmanlı Türkçesi dersini almadan önce Osmanlı Türkçesi hakkında neler biliyordunuz?” sorusudur. Tespit edilen bulgulara göre katılımcıların birçoğu bu dersi almadan önce ders hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Diğer katılımcıların cevaplarından elde edilen bulgulardan ise en çok tekrarlananlar “Osmanlı Türkçesi’nin Arap alfabesiyle yazıldığı” ve “Osmanlı döneminde kullanılan Türkçe” görüşleridir.

- “Ayrı bir dil zannetmişim. Osmanlıların kullandığı.” (K 11)
- “Arapça ve Farsçadan kelime, tamlama girdiğini biliyordum ve Osmanlı’nın kullandığı geniş bir dil olduğunu ve Osmanlıca olduğunu.” (K 7)
- “Arap harflerine benzer şekilde yazıldığı dışında hiçbir bilgiye sahip değildim.” (K 20)
- “Osmanlı Türkçesi öğrenmenin geçmişimiz hakkında bilgi edineceğimiz için, eski mezar taşlarını vs. okuyabilmemiz için öğrenmememiz gerektiğini biliyordum. Atalarımızın kullandığı bir dildir.” (K 10)

Tablo 4. Osmanlı Türkçesini Öğrenmenin Gereklikleri

tema	kod	frekans	frekans (%)
Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekliliği	Evet.	26	47
	Hayır.	6	
	toplam: 32		
Geçmişte kullanılan dil.	Atalarımızın dili.	3	5
	Önceden Osmanlıca kullanıyormuşuz.	1	
	toplam: 4		
Osmanlı Türkçesiyle yazılan eserleri okuyabilmek	Bazı yazıtlar Osmanlıca.	1	17
	mezar taşlarını okuyabilmek için	2	
	geçmişten kalan yazıları okuyabilmek için	8	

	Çinliler yüz yıllık yazıyı okuyor biz okuyamıyoruz.	1	
		toplam: 12	
geçmişini öğrenebilmek	Geçmişimizi öğrenmemiz gerekir.	5	17
	geçmişimizi anlayabilmek için	2	
	geçmişle geleceğimiz arasında bağlantı kurabilmek için	1	
	kökenlerimize, tarihimize sahip çıkmak için	1	
	eski tarihimizi okumak için	2	
	Kişilerin geçmiş tarihini bilip kültürlerini kaybetmemesi için gerekli.	1	
		toplam: 12	
Asıl sahip olunan dil.	O bizim, bize ait olanı tabii ki öğrenmeliyiz.	1	2
	Asıl sahip olduğumuz dil.	1	
		toplam: 2	
Her yönüyle zengin bir dil.	Osmanlı Türkçesi dini, edebi yönü fazla ve çok zengin bir dildir.	1	1
bilgi sahibi olmak	bilgilenmemiz için	1	2
	Kelime dağarcığımız genişler.	1	
		toplam: 2	
yeni bir dil öğrenmek	yedek bir dil olarak	1	1
günümüzde bir katkısının olmaması	günlük hayatta kullanmayacağım için / Kullanacağımız bir yer yok.	2	4
	Hayatıma bir katkıda bulunacağını düşünmüyorum.	1	
		toplam: 3	
ilgi alanına girmemesi	İlgi alanıma girmediği için ilgilenmiyorum.	1	1
		genel toplam: 68	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan dördüncü soru “Osmanlı Türkçesi öğrenmeniz için gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?” sorusudur. Bulgulara göre katılımcıların birçoğu Osmanlı Türkçesini öğrenmemenin gerekli olduğunu, diğer katılımcılar ise gerekli olmadığını belirtmişlerdir. Gerekli olduğunu düşünen katılımcılar Osmanlı Türkçesini öğrenerek geçmişini anlamayı, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmayı, o dönemden kalan eserleri okuyabilmeyi amaçlamışlar. Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekli olmadığını düşünen katılımcılar ise sebep olarak ilgi alanlarına girmeyip günlük hayatta işlevsel bir bilgi olmadığını belirtmişlerdir.

- “Gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bazı mezar taşları, Osmanlı dönemindeki kitapları ve metinleri okunması için gerekli buluyorum.” (K 21)
- “Evet, geçmişte olan biteni daha iyi anlamak için.” (K 24)
- “Osmanlı Türkçesi dini, edebi yönü fazla ve çok zengin bir dildir.” (K 7)
- “Evet, gerekli olduğunu düşünüyorum yedek bir dil olarak.” (K 35)

Tablo 5. Osmanlı Türkçesi Ders Saatlerinin Yeterliliği

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>Osmanlı Türkçesi ders saatlerinin yeterliliği</i>	Evet.	19	62
	Fazla bile.	3	
	Hayır.	11	
	Daha çok vakit ayrılmalı.	6	
	toplam: 39		
<i>geçmiş ve kültürü öğrenebilmek</i>	Geçmişimizi öğrenebileceğim için yeterli.	1	6
	ecdadımızdan kopuğuz arayı toparlamak için	1	
	Kültürümüzü bilmemiz gerekiyor.	1	
	Geçmişten bize kalan tapu.	1	
	toplam: 4		
<i>detaylı bir şekilde öğrenebilmek</i>	tam olarak öğrenebilmek için	3	6
	Fazladan bilgi katıyor.	1	
	toplam :4		
<i>kolay anlaşılması</i>	Kolay anlaşılır bir dil. / Kolay bir dil.	3	8
	Kolay bir ders.	2	
	toplam: 5		
<i>Zevkli ve farklı bir ders.</i>	Çok hoş ve zevkli bir ders.	2	4
	ders farklı olduğu için	1	
	toplam:3		
<i>Sıkıcı bir ders.</i>	Sıkıcı bir ders.	1	8
	Dersten hoşlanmıyorum.	1	
	Fazlasının sıkacağı düşünüyorum.	1	
	Yeteri kadar şey öğreniyoruz.	1	
	Bu derste yapabildiklerimiz kısıtlı.	1	
	toplam: 5		
<i>Diğer derslerin de olması.</i>	Başka derslerde eksliğimiz olabiliyor.	1	1
<i>dersin anlaşılmasında</i>	Anlaşılmıyor.	1	1
		genel toplam: 62	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan beşinci soru “*Osmanlı Türkçesi ders saatlerini yeterli buluyor musunuz? Niçin?*” sorusudur. Bulgulara göre katılımcıların tamamına yakını ders saatlerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Buna sebep olarak katılımcıların birçoğu dersin veya dilin kolay olduğunu diğer katılımcılar ise derste yapabildiklerinin kısıtlı, dersin sıkıcı olup hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir. Ders saatinin yeterli olmadığını düşünen katılımcılar ise dersin zevkli olduğunu; Osmanlı Türkçesini, kültürümüzü tam olarak öğrenebilmek için ders saatinin artırılması gerektiğini sebep olarak göstermişlerdir.

- “Tam olarak yeterli değil çünkü bir dil sonuçta daha çok ders saatine ve zamana ihtiyaç var diye düşünüyorum. Tam anlamıyla öğrenebilmek için.” (K 1)
- “Haftada iki saat yeterli çünkü sıkıcı bir ders.” (K 5)

Tablo 6. Osmanlı Türkçesi Dersi Kapsamında Alınan Eğitim

tema	kod	frekans	frekans(%)
yazma çalışmaları	yazma çalışmaları / alıştırması	10	22
	Metinler yazıyoruz.	1	
		toplam: 11	
metin ve çeviri çalışmaları	metin çeviri	13	38
	şiiir çevirisi	2	
	Karşlarına ya da altlarına Türkçelerini yazarak.	1	
	Çevirdiğimiz metinleri deftere yazıyoruz.	1	
	yazılı metinlerle	1	
	kısa metinlerle	1	
		toplam: 19	
alfabe	Alfabeyi öğrendik. / harfler	2	4
sayılar	sayılar	1	2
okuma çalışmaları	okuma çalışmaları	1	2
öğretmenin liderliğinde ders	Hocamız yardımcı oluyor. / Hocamız yanlışlarımızı düzeltiyor.	2	8
	Hocamız elinden geleni yapıyor.	1	
	Öğretmen anlatıyor.	1	
		toplam: 4	
iyi ve faydalı bir eğitim	İyi bir eğitim alıyorum.	2	14
	Güzel bir eğitim aldım.	1	
	Çok iyi öğrendim.	1	
	Faydalı oluyor.	1	
	Osmanlı Türkçesini öğreniyoruz.	1	
	Alıştırma yapıyorum.	1	
		toplam: 7	
Çok geniş ve kapsamlı değil.	normal	1	6
	Çok geniş kapsamlı değil.	1	
	Çok yeterli değil.	1	
		toplam: 3	
Ders kapsamında nasıl bir eğitim aldığımı bilmiyorum.	Bilmiyorum.	1	2
		genel toplam: 49	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan altıncı açık uçlu soru “Osmanlı Türkçesi dersi kapsamında nasıl bir eğitim alıyorsunuz? Anlatınız.” sorusudur.

Buna göre dersin işlenişinde en önemli faktörün öğretmen olup daha çok öğretmenin hazırladığı materyallerle dersin yürütüldüğü anlaşılmış, genel olarak öğrenciler de bu durumdan memnun olduklarını belirtmişler.

- “Sınıfta metinleri çeviriyoruz daha sonra onları deftere yazıyoruz” (K 18)
- “Yazma çalışmaları, okuma çalışmaları gibi şeyler yapıyoruz.” (K 1)
- “Çok geniş kapsamlı değil. Hocamızın elinden geleni yaptığını biliyoruz fakat yeterli kaynağımız yok.” (K 2)

Tablo 7. Osmanlı Türkçesi Dersinde Kullanılan Kaynaklar

tema	kod	frekans	frekans (%)
kaynak yetersizliği	Kaynak yok.	7	18
	Ders kitapları verilmedi. / MEB kitabı gelmedi.	2	
	toplam: 9		
ders kitabı	devlet kitabı / sosyal bilimler lisesinde okutulan ders kitapları / ders kitabı	4	8
Osmanlıca dergi ve kitaplar	Osmanlıca dergiler / dergi	10	22
	Osmanlıca kitaplar	1	
	toplam: 11		
Osmanlıca metinler	metinler	10	30
	şiir	4	
	Osmanlıca hikâyeler	1	
	toplam: 15		
öğretmenin hazırladığı materyaller	öğretmenin verdiği kaynaklar / hocanın dağıttığı kâğıtlar	3	20
	bilgisayardan çıktı olarak	2	
	fotokopi	2	
	defter	1	
	internetten bulunan kaynaklar	1	
	slayt	1	
	toplam:10		
Derste kullanılan kaynaklar bilinmiyor.	Bilmiyorum.	1	2
		genel toplam: 50	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan yedinci açık uçlu soru “Osmanlı Türkçesi dersinde kullandığımız kaynaklar nelerdir?” sorusudur. Bulgulara göre derste düzenli olarak kullanılan bir kaynaklarının olmadığı öğretmenin dersle ilgili çeşitli yerlerden derlediği materyallerin kullanıldığı anlaşılmaktadır.

- “Yok, ders kitapları verilmedi.” (K 2)
- “Sosyal bilimler liselerinde okutulan ders kitapları.” (K 35)
- “Hocamız dergilerden bulup getiriyor. Metinlerle ders işliyoruz.” (K 23)

Tablo 8. Osmanlı Türkçesi Dersi Nasıl İşlenmeli

tema	kod	frekans	frekans (%)
sevdirerek	Sevdirerek öğretilmeli.	2	5
	Kimse sevmediği şeyi öğrenmek istemez.	1	
	toplam: 3		
eğlenceli	Eğlenceli yapılmalı. / Sıkmadan işlenmeli.	6	10
görsel nitelikli	Görsel kaynaklarla işlenmeli. / Görsel nitelikli olabilir.	5	10
	İnsan beyni görsel zekaya daha yatkın olduğu için öğrenmesi kolay olur.	1	
	toplam: 6		
çeviri yaparak	metin dağıtıp onu çözmeye çalışmak / metinleri günümüz Türkçesine çevirerek / Metinlerle devam edilmeli. / metin çevirme	6	10
çeşitli kaynaklarla	birçok kaynakla / farklı kaynaklarla	2	6
	tek kaynak sıkıcı	1	
	Osmanlıca şiirler dağıtılarak	1	
	toplam: 4		
çeşitli uygulama ve yöntemlerle	yazı alıştırmaları	2	23
	Kitap okunmalı.	1	
	sırf bilgi kaynaklı değil	1	
	oyunlarla pekiştirilerek	1	
	bol bol alıştırmalar yapılarak	1	
	tek tek uygulayarak	1	
	dersten sonra ödevlendirme yapılarak	1	
	dersi anlatarak	1	
	Pratik ve gramer olarak ikiye ayırıp haftada iki ders olarak işlenmeli.	1	
	Daha değişik ve ilginç olabilir.	1	
	yavaş yavaş zorlaştırılarak	1	
	Pekiştirilmeli.	1	
	sessizce	1	
toplam: 14			
geçmiş hakkında bilgi verilerek	geçmiş hakkında bilgi verilerek	1	1
öğretmenin yönetiminde	Hocanın işine karışılmaz.	3	5
şu anki halinde bir farklılık yapılmadan	Şu anki hali iyi. / böyle devam / aynı şekilde / İşlenişi çok güzel.	5	8
öğrenmenin kolaylaşması ve akılda kalıcılığın artması	akılda daha kalıcı olması için	4	16
	Öğrenmeyi kolaylaştırıyor. / Bu şekilde kolay anlaşılır.	3	
	Daha iyi anlamamıza yardımcı olur. / Daha iyi öğreniliyor.	2	
	İstekli oluruz.	1	

		toplam: 10	
<i>Ders olmamalı.</i>	<i>İşlenmemeli.</i>	2	3
		genel toplam: 60	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan sekizinci soru “*Sizce Osmanlı Türkçesi dersi nasıl işlenmelidir? Niçin?*” sorusudur. Tespit edilen bulgulardan hareketle katılımcıların bir kısmı dersin işlenişinin aynı şekilde metin okuyarak devam edilmesini, bir kısmı ise görselleştirilerek daha eğlenceli işlenebileceğini belirtmiş böylece dersin daha kolay öğrenilip kalıcı olacağını ifade etmişlerdir.

- “Eğlenceli, geçmiş hakkında ilgi verilerek. Osmanlıca yazılar, şiirler dağıtılarak.” (K 10)
- “Görsel nitelikli olabilir. Çünkü insan beyni görsel zekâya daha yatkın olduğu için öğrenmesi kolay olur.” (K 13)
- “Osmanlıca pratik ve gramer olmak üzere ikiye ayrılıp haftada iki saat olarak işlenmelidir.” (K 32)
- “Birçok kaynakla birlikte eğlenceli hale getirilerek yavaş yavaş zorlaştırılarak, dersten sonra ödevlendirmeler yapılarak işlenebilir. Çünkü böylelikle bizim için daha kalıcı olacaktır.” (K 20)

Tablo 9. Osmanlı Türkçesine Çalışmak İçin Ders Saatleri Dışında Vakit Ayrılması

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>Osmanlı Türkçesine ders saatleri dışında zaman ayrılması üzerine</i>	Hayır.	27	57
	Evet.	2	
	Haftada bir saat ayırıyorum. /Vakit buldukça bazen bakıyorum. Ödev olduğu zaman vakit ayırıyorum.	6	
	toplam: 35		
<i>başka birçok dersin olması</i>	Ana derslere bakıyorum. / Daha önemli derslerim var.	2	14
	Çok ders var.	1	
	Diğer derslere ve ödevlere ağırlık veriyorum.	2	
	Vakit kalmıyor. / Boş vaktim yok.	4	
toplam:9			
<i>ilgi ve gerek duyulmaması</i>	Gerek duymuyorum.	5	11
	İlgi duymuyorum.	2	
	toplam: 7		
<i>Osmanlı Türkçesinin anlaşıl maması</i>	Hiçbir şey anlamıyorum. / Anlamakta zorlanıyorum.	2	3
<i>kaynağın kısıtlı olması</i>	kaynaklar kısıtlı olduğu için	1	3
	Derste tüm metinleri çeviriyor ve yazıyoruz.	1	
	toplam: 2		
<i>okuyabilmek için</i>	okuyabilmek için	1	1

<i>kolay öğrenilmesi</i>	Kolay bir ders. / Kolay olduğunu düşünüyorum. / Osmanlı Türkçesi kolay öğrenilen bir dil.	5	8
		genel toplam: 61	100

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan dokuzuncu soru “*Osmanlı Türkçesine çalışmak için ders saatleri dışında vakit ayırıyor musunuz? Niçin?*” sorusudur. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların tamamına yakını Osmanlı Türkçesine çalışmak için vakit ayırmadıklarını buna sebep olarak ise diğer derslere ağırlık verdiklerini, ilgi duymadıklarını, vakitlerinin olmadığını, Osmanlı Türkçesinin kolay öğrenilip yeteri kadar bildiklerini belirtmişlerdir. Osmanlı Türkçesine çalışmak için vakit ayırdığını belirten katılımcılar ise sebep olarak metinleri okuyabilip ilgi duyduklarını ifade etmişleridir.

- “Hayır. Çok ders var. Vakit kalmıyor.” (K 27)
- “Ayırmıyorum. Çünkü hiçbir şey anlamıyorum.” (K 5)
- “Ayırmıyorum. Çünkü kaynaklar kısıtlı olduğu için çok vakit ayıracağımı düşünmüyorum.” (K 13)
- “Ayırıyorum, okuyabilmek için.” (K 10)

Tablo 10. Osmanlı Türkçesine Çalışmak İçin Kullanılan Kaynaklar

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>internet</i>	internet	18	27
<i>kitap</i>	kitap	5	20
	yardımcı kaynaklar / kitap	5	
	Osmanlı Türkçesi hikâye kitapları	1	
	Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş Osmanlı Türkçesine giriş	1	
	Abimin Osmanlıca kitaplarını kullanıyorum.	1	
	toplam: 13		
<i>dergi</i>	dergi	4	6
<i>metin</i>	hocamızın verdiği metinler	5	7
<i>sözlük</i>	sözlük	1	1
<i>Bilgi verici.</i>	Çok bilgi var.	1	7
	doğru bilgi kitapta	1	
	Daha doğru, gerçekçi.	1	
	Bilmediğim şeyler öğreniyorum.	1	
	Değişik metinlere yer veriyor.	1	
	toplam: 5		
<i>Kaynaklar yetersiz.</i>	Yeterli kaynağımız yok.	2	7
	Elimde bu kaynaklar var.	1	
	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış pek fazla metin bulamıyorum.	1	
	tek kaynak o	1	

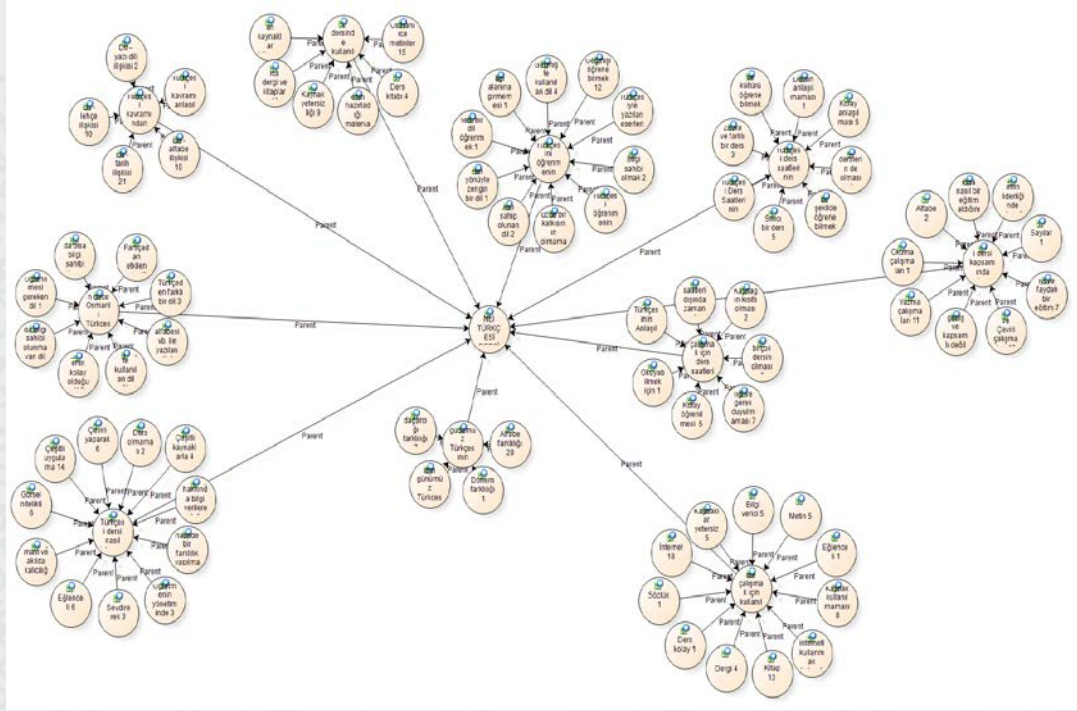

		toplam: 5	
kaynak kullanılmaması	Kullanmam. / Daha önce kullanmadım bilmiyorum.	3	12
	Kaynak lazım değil.	2	
	Ana derslere çalışırım.	1	
	Hiçbiri.	1	
	Okul dışında çalışmıyorum.	1	
	toplam: 8		
Ders kolay.	ders kolay olduğu için	1	1
Kitap ve interneti kullanmak kolay.	Daha kolay.	4	6
Eğlenceli.	Daha eğlenceli.	1	1
	toplam: 65	100	

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için hazırlanan onuncu soru “Osmanlı Türkçesine çalışmak için hangi kaynakları (internet, yardımcı kitap, yayınlar vb.) kullanırsınız? Niçin?” sorusudur. Bulgulara göre katılımcıların Osmanlı Türkçesi çalışmak için en çok faydalandıkları kaynaklar internet, yardımcı kitap, dergi ve öğretmenleri tarafından verilen metinler olmuştur.

- “Dergi ve internet.” (K 21)
- “Osmanlıca metinlerin olduğu internet sitelerine bakıyorum. Hocamızın verdiği metinlere bakıyorum.” (K 20)
- “İnternet ve sözlükle çalışıyorum.” (K 12)

Şekil 1. NVivo8 Programında Yapılan Algılarına Ait Model

Lise Öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi Dersiyle İlgili Görüşleri (Dersi Almayanlar İçin).

Tablo 11. Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesinin Farklılıkları

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi kavramları aynıdır.</i>	Aynı dil.	6	41
	Farklı değil.	14	
	Osmanlıca veya Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesi ile aynı.	2	
	Her iki dilde de aynı kelimeler var.	1	
	Okunuşları aynı.	1	
	Yazıları aynı.	1	
	Osmanlıca veya Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesi ile aynı.	2	
	Osmanlıca, Osmanlı Türkçesinden oluşmaktadır.	1	
	toplam: 28		
<i>Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi kavramları farklıdır.</i>	Farklı.	12	37
	Yazıları farklı.	1	
	Bazı kelimeler çok farklı.	1	
	Osmanlıca farklı, ayrı bir dil. / Osmanlıca bir dildir.	4	
	Osmanlı Türkçesi Türkçenin Osmanlıda konuşulan hali.	2	
	Osmanlı Türkçesi, Osmanlı dilinin Türkçeye çevrilmiş halidir.	1	
	Osmanlıca yazı dili.	1	
	Osmanlı Türkçesi Arapça, Farsça ağırlıklı konuşma dili.	1	
	Osmanlıca Arapça diğer Türkçeye oluşur.	2	
	toplam: 25		
<i>Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi kavramlarının farklılığının bilinmemesi</i>	Bilmiyorum.	3	7
	Hiçbir fikrim yok. / Pek bir bilgim yok.	2	
	toplam: 5		
<i>Nedenin bilinmemesi.</i>	Nedenini tam olarak bilmiyorum.	3	4
<i>Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesinin Arap alfabesi ile yazılışdır.</i>	Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesinin Arap alfabesi ile yazılışdır.	2	2
<i>Her ikisi de geçmişte kullanılan diller.</i>	İkisi de Osmanlı Devleti'ne dayanıyor.	1	5
	Osmanlı zamanında kullanılmışlardır.	1	
	İkisi de geçmişte kullanılan dil	1	
	Eski Türklerin kullandığı diller.	1	
	toplam: 4		
		genel toplam:67	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan birinci soru “Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi kavramları birbirinden farklı mıdır? Niçin?” sorusudur. Tespit edilen bulgular genel olarak “farklı”, “farklı değil”, “aynı” ve “bilmiyorum” kavramları çevresinde toplanmıştır. Bunlara sebep olarak ise katılımcılar birbirinden farklı birçok görüş bildirmiştir. Bu durum “Osmanlıca” ve “Osmanlı Türkçesi” kavramlarının katılımcılar tarafından tam olarak ayrıştırılıp anlaşılmadığını göstermektedir.

- “Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi aynı kavramlardır. Osmanlıca veya Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesiyle aynıdır. Sadece alfabesi farklıdır.” (K 12)
- “Farklı olduğunu düşünüyorum. Çünkü Osmanlıcada Farsça ve Arapça kelime ve kavramların dâhil olduğunu düşünüyorum. (K 3)
- “Evet farklıdır. Çünkü Osmanlıca başlı başına farklı bir dilken Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesinin Arap alfabesi ile yazılışı.” (K 2)
- “Hayır. Çünkü ikisi de Osmanlı Devleti’ne dayanıyor. O yüzden farkı yoktur.” (K 23)

Tablo 12. Kur’an-I Kerim Okuyabilmenin Osmanlı Türkçesini Öğrenmedeki Katkısı

tema	kod	frekans	frekans (%)
Kur’an-ı kerim okuyabilmenin Osmanlı Türkçesi öğrenmeye katkısı vardır.	Evet.	31	45
	Kur’an-ı Kerim i daha rahat ve seri okumamıza yardımcı olur.	1	
	Osmanlı Türkçesi okuyabilmek için Arapça bilmek lazım.	1	
	Birbiriyle bağlantılı.	2	
	toplam: 35		
Kur’an-ı kerim okuyabilmenin Osmanlı Türkçesi öğrenmeye katkısı yoktur.	Hayır.	7	14
	Kur’an dersinde Osmanlıcanın bir faydası yok.	1	
	Telaffuz farkları var.	1	
	Osmanlı Türkçesi konuşma dili.	1	
	Yazmada katkısı olur ama okunuşu Türkçeye benzediği için olmaz.	1	
	toplam: 11		
Bilinmiyor.	Bilmiyorum.	2	2
Alfabeleri benzerdir.	Aynı harflerden oluşması öğrenmeyi ve okumayı kolaylaştırabilir.	2	24
	Alfabe benzer. / Alfabe aynı.	15	
	Harflerin kullanımı açısından kolaylık sağlar.	1	
	Osmanlıca Arap harfleriyle yazılıp Latin harfleriyle okunmaktadır.	1	
	toplam: 19		
hareke farklılığı	Birinde hareke var diğerinde yok.	4	6

	Osmanlı Türkçesi bilseydim harekesiz de olsa Kur'an okuyabilirim.	1	
		toplam: 5	
<i>Kur'an okuyabilmenin Osmanlıca okumadaki yetersizliği</i>	Düşük derecede Kur'an okumama rağmen Osmanlıca'yı okumakta zorlanıyorum.	1	1
<i>kelime benzerliği</i>	Osmanlı Türkçesi, Arapça ve Farsça ağırlıklı olduğu için etkili.	1	5
	Kelimeler benzer.	2	
	Arapça kelimeleri önemlidir.	1	
		toplam: 4	
		genel toplam: 77	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan ikinci soru “*Kur'an-ı Kerim okuyabilmenin Osmanlı Türkçesi öğrenmede katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?*” sorusudur. Elde edilen bulgulardan hareketle katılımcıların tamamına yakını soruya olumlu yanıt vermişlerdir. Bu duruma gerekçe olarak ise birbirinden farklı birçok sebep göstermişlerdir. Bu sebeplerden en çok tekrarlananı ise *alfabelerinin benzer olmasıdır*. Soruya olumsuz yanıt veren katılımcılar da “Osmanlı Türkçesinde hareke yok”, “Kur'an dersinde Osmanlıca'nın bir faydası yok”, “telaffuz farkları var” gibi sebepler göstermişlerdir. Katılımcılar ister olumlu ister olumsuz yanıt vermiş olsun bu duruma gerekçe olarak gösterdikleri sebeplerden cevap aranan mevzunun tam olarak anlaşamadığı gözlemlenmiştir.

- “Düşünmüyorum, harfleri benzemesine rağmen Osmanlı Türkçesinde birkaç haf değişik okunuyor. Kur'an-ı Kerim'de hareke varken, Osmanlı Türkçesinde yok. Bu nedenle katkısı olduğunu düşünmüyorum.” (K 18)
- “Kesinlikle katkısı vardır. Her ikisi de Arapça ile yazılır. Ufak farklar haricinde birçok şey aynıdır. Kur'an-ı Kerim'de harekeler vardır. Osmanlıca harekesiz yazılır ve okunur.” (K 21)
- “Aynı harflerden oluşması öğrenmeyi ve okumayı kolaylaştırabilir. Fakat düşük derecede Kur'an okumama rağmen Osmanlıca'yı okumakta zorlandığımı söyleyebilirim.” (K 5)

Tablo 13. Osmanlı Türkçesiyle İlgili Eğitim Alma Durumu

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>Eğitim alındı.</i>	Evet.	3	6
	bilgiye ihtiyacım olduğu için	1	
		toplam: 4	
<i>Eğitim alınmadı.</i>	Hayır.	37	74
	Başka diller ilgimi daha çok çekiyor, böyle bir dil olduğunu iki yıl önce öğrendim.	1	
	Fırsat olmadı.	1	
	Almak isterdim.	2	
	gerek olmadığı için / Yararı olmaz.	5	

	Kur'an dersi aldım bu da Osmanlıca'yı okuyabilme fırsatı sağlıyor.	1	
	Arapça biliyorum.	1	
	Birkaç ders dinledim.	1	
		toplam: 49	
<i>kaynaklara doğrudan ulaşım bilgiyi direkt almak için</i>	araştırma, öğrenme hususunda doğrudan kaynaklara ulaşabilmek için	1	3
	İnsanın tarihi hakkında bilgisi olmalı, bir eseri kalın sözlüklere ihtiyacı olamadan anlamalı.	1	
		toplam: 2	
<i>Zorunluluk durumu olmadığı için ders alma isteğinin olmaması.</i>	Hiç de istemedim.	1	13
	Kimse git eğitim al demedi.	1	
	Merak etmedim. / Düşünmedim.	2	
	Osmanlı Türkçesi diye bir ders duymadım.	1	
	Programımızda öyle bir ders yoktu.	4	
		toplam: 9	
<i>İlerde gerekli olabilir.</i>	İlerde karşıma çıkabilir.	2	3
		genel toplam: 66	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan üçüncü soru “*Daha önce Osmanlı Türkçesiyle ilgili eğitim aldınız mı? Niçin?*” sorusudur. Katılımcıların tamamına yakını Osmanlı Türkçesiyle ilgili daha önce eğitim almadıklarını belirtmiş buna sebep olarak ise kimisi merak etmeyip istemediklerini, kimisi böyle bir dil veya ders olduğunu bilmediklerini, kimisi de Arapça bilip Kur'an dersi aldığı için Osmanlı Türkçesini okuyabildiğini göstermiştir. Bunun yanında katılımcıların bir kısmı da daha önce eğitim aldıklarını ya da almak istediklerini belirtmişlerdir. Osmanlı Türkçesiyle ilgili daha önce eğitim alan katılımcılar ise sebep olarak araştırma yapmak için kaynaklara doğrudan ulaşabilmeyi, Osmanlı Türkçesini ilerde kullanabileceklerini belirtmişlerdir.

- “Evet aldım. Çünkü Osmanlı Türkçesiyle ileride karşılaşacağımı bildiğim için ders almayı tercih ettim.” (K 30)
- “Hayır almadım. Okullarda bu ders verilmiyordu.” (K 33)
- “Evet. İlk olarak okulumuzda tarih dersi hocamızın bize hafta sonu verdiği özel dersle ikinci olarak Osmanlıca Eğitim adlı MEB destekli kursun 1. seviyesini tamamlayarak aldım. Bunun sebebi ise hem bilgiye aç olduğum hem de araştırma ve öğrenme hususunda doğrudan kaynaklara ulaşabilmek için hem de atalarımıza borçlu olduğumuzu düşündüğüm için.” (K 3)
- “Hayır. Çünkü bana kimse git eğitim al demedi.” (K 10)

Tablo 14. Osmanlı Türkçesi Hakkında Bilinenler

tema	kod	frekans	frekans (%)
Geçmişte kullanılan dil.	Osmanlı zamanında konuşulan dil. / Osmanlı döneminde kullanılan dil.	2	7
	Atalarımızın kullandığı dil.	1	
	Naif, birbirine saygılı ve sınırlarını bilen insanların dili.	1	
	toplam: 4		
Türkçe öğretmenlerinin bilmesi gereken dil.	Türkçe öğretmenlerinin zorunlu olarak bilmesi ve öğrenmesi gerektiği dil.	1	1
Arap alfabesiyle yazılan dil.	Arap alfabesi kullanılır. / Arap alfabesi ve bunun dışında birkaç harfle yazılır.	6	29
	Kur'an-ı Kerim gibi yazılıyor.	2	
	Latin alfabesinden önce kullanılan alfabe	1	
	Arap alfabesi ile yazılan günümüz Türkçesiyle okunur. / Türkçe olarak okunuyor.	6	
	toplam: 15		
Yazıldığı gibi okunan dil.	kelimelerin yazıldığı gibi okunduğu	2	3
Harekeleri olmayan dil.	Harekeleri yok.	1	1
Yazı dili.	Yazı dili.	1	1
Arapça ve Farsçadan etkilenen dil.	günümüz bazı kelimelerin o dönemde farklı karşılıkları olduğu	1	13
	Arapça, Farsça ve Türkçe sözcükler bol.	1	
	Arapça, Farsça ve Türkçenin birleşimiyle oluşan dil.	1	
	Arapçaya benzer.	3	
	Arapça kelimelere yakın.	1	
toplam: 7			
Arapçadan kolay olan dil.	Arapçadan kolay olduğu	1	1
Bilinmiyor.	Bilmiyorum.	17	37
	Bilmek isterdim, öğrenmek lazım.	2	
	toplam:19		
		genel toplam: 51	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan dördüncü soru "Osmanlı Türkçesi hakkında neler biliyorsunuz? Anlatır mısınız?" sorusudur. Tespit edilen bulgulara göre konu hakkında bilgi sahibi olmadığını belirten katılımcılar olmakla beraber genel olarak Osmanlı Türkçesinin Arapça, Farsça etkisinde olan ya da onlara benzeyen Arapça, Farsça ve Türkçeden oluşan Arap alfabesiyle ve harekesiz yazılıp Türkçe olarak okunan geçmişte atalarımız tarafından kullanılan dil olduğunu belirtmişlerdir.

- “Arap alfabesi ve bunun dışında birkaç harfle daha yazılır.” (K 6)
- “Kur’an-ı Kerim gibi yazılıyor fakat harekeleri yok ve Türkçe olarak okunuyor.” (K 20)
- “Arapça, Farsça ve Türkçe sözcüklerin bol bulunduğu yazı dili. Arap alfabesiyle yazılan bir dil.” (K 4)
- “Arapçaya benzediğini. Kelimelerin yazıldığı gibi okunduğunu. Arapçadan kolay olduğunu. Osmanlının bize armağanı olduğunu.” (K 15)

Tablo 15. Osmanlı Türkçesinin Öğrenilmesinin Gerekliliği

tema	kod	frekans	frekans (%)
Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekliği	Evet.	21	61
	İlerde karşıma çıkabilir.	4	
	Arapçayı okuyabilmek için önemli.	1	
	Hayır.	16	
	İlerde lazım değil.	3	
	Şu an Türkçe konuşuyoruz.	3	
	toplam: 48		
İsteyen öğrenebilir.	Herkes için gerekli değil.	1	6
	İsteyen Osmanlıca isteyen Almanca öğrensın.	1	
	İsteyen araştırır.	1	
	Eski kitap ve kaynaklardan bilgi edinecek kişiler, ilgili olanlar öğrenmeli.	2	
		toplam: 5	
Geçmişte kullanılan dil.	Atalarımızı, ecdadımızı anlayabilmek için	1	16
	Atalarımızın dilini bilmek en doğal hakkımız.	1	
	Atalarımızın kullandığı yazı.	1	
	Osmanlının torunlarıyız.	1	
	Osmanlı Türkçesi eskilerden olduğu için	1	
	Araştırma yapmak, kaynaklara doğrudan ulaşmak için gerekli.	2	
	Osmanlı Türkçesi ile ilgili yazıları okumak için	3	
	Döneme ait hiçbir şey okuyamıyoruz, anlayamıyoruz.	1	
	Eski insanların mezar taşlarını okumak istiyorum.	1	
	eski eserlerin çevrilmesi için	1	
	toplam: 13		
tarih ve milleti daha iyi tanımak için	diğer milletlerden bir farkımız olması için	1	6
	Soyunun nereden geldiğini bilmelidir.	1	
	tarihimizi daha iyi anlamak, öğrenmek için	3	
		toplam: 5	
Farklı bir dil.	Farklı bir dil.	1	5

	Fazladan dil bilmek yararlıdır.	2	
	Fazla bilgi göz çıkarmaz.	1	
		toplam:4	
Yeni bir ders gerekli değil.	Arapça ve Kur'an-ı kerim dersleri yeterli.	1	2
	Dersimiz ağır.	1	
		toplam:2	
Bilinmiyor.	Bilmiyorum.	1	1
		toplam: 78	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan beşinci soru “Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?” sorusudur. Elde edilen bulgulara göre katılımcılardan Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekli olduğunu düşünenler, Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekli olmadığını düşünenlere göre biraz daha fazladır. Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekli olduğunu düşünen katılımcılar sebep olarak tarihimi, geçmişimizi, atalarımızı anlayabilmeyi; eski eserleri, kaynakları, mezar taşlarını okuyabilmeyi; bir dil daha öğrenmenin iyi olabileceğini ve ilerde kullanabileceklerini belirtmişleridir. Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekli olmadığını düşünen katılımcılar ise Osmanlı Türkçesine ilgisi olanların, isteyenlerin Osmanlıca veya başka bir yabancı dil öğrenebileceğini, ilerde karşılıklarına çıkmayabileceğini sebep olarak göstermişlerdir.

- “Bence gerekli çünkü geçmiş bilgilerimize ulaşmak daha kolaydır. Eski kaynaklardan güvenilir bir şekilde bilgi elde edebiliriz.” (K 12)
- “Hayır. Sonuçta 21. yüzyılda yaşıyoruz. Ama ilgili olanlar için neden olmasın.” (K 9)
- “Evet. Sonuçta Osmanlı'nın torunlarıyız diyoruz ama o döneme ait hiçbir şey okuyamıyoruz, anlayamıyoruz.” (K 10)

Tablo 16. Osmanlı Türkçesi Dersi Almak İçin İsteklilik

tema	kod	frekans	frekans (%)
Osmanlı Türkçesi dersini almak için isteklilik	Evet.	25	47
	İlerde lazım olabilir.	5	
	Atalarımızın dilini biz de bilmeliyiz. / eskiden dedemin kullandığı yazı olduğu için	4	
	Öğrenmek faydalı olabilir. / Derslere katkısı olabilir.	4	
	Gerekli buluyorum.	2	
	Kolay ve güzel bir ders olurdu.	2	
	Fazla dil öğrenmek güzel olur.	1	
	İslam hukuku üzerine yoğunlaşmak istediğim için	1	
		toplam: 44	
Osmanlı Türkçesi dersini almak için isteksizlik	Hayır.	13	27
	Vaktim yok. / Zaman kaybı.	2	
	Hiçbir yerde kullanamayacağımı	2	

	düşünmüyorum.		
	Gerekli bulmuyorum.	2	
	İlgimi çekmiyor.	1	
	Nedeni yok.	1	
	Ders olarak istemem.	1	
	Önümde daha önemli bir sınav var.	1	
	Diğer derslerimiz çok ağır.	1	
	Zaten biliyorum.	1	
	Geçmişte yaşanan geçmişte kalır tekrar irdelemenin bana faydası olmaz.	1	
		toplam: 26	
<i>Bilinmiyor.</i>	Bilmiyorum.	1	1
<i>Atalarımızın dili.</i>	Atalarımızın dilini biz de bilmeliyiz.	3	4
	eskiden dedemin kullandığı yazı olduğu için	1	
		toplam: 4	
<i>Gelecekte alınabilir.</i>	İsteyebilirim ama şu an değil.	2	3
	Üniversitede alabilirim.	1	
		toplam: 3	
<i>yeni bilgiler için</i>	Kültür, bilgi olarak almak isterim.	1	2
	Kelime hafızam gelişir.	1	
		toplam: 2	
<i>geçmiş ve tarihi öğrenebilmek için</i>	Geçmişimizi öğrenmemiz gerekiyor.	5	10
	Tarihimizi daha iyi öğrenebilme şansım olur. / Tarihimi geliştirir.	2	
	Osmanlı arşivi önemli bir kaynak	1	
	Tarihimizi başkalarından değil de kendimizin yorumlayıp öğrenmesini isterim.	1	
	Bilinmeyen tarihimizi bilmek isterim.	1	
		toplam: 10	
<i>o dönemden kalan eserleri okuyabilmek için</i>	Günümüz Türkçesiyle aynı olsa da okuyamıyoruz.	1	3
	O zamanlar kullanılan alfabeye yazılan eserleri okuyamıyoruz.	1	
	100 yıl önceki kaynakları okumak ve anlamak isterim.	1	
		toplam: 3	
		genel toplam: 93	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan altıncı soru “Osmanlı Türkçesi dersini almak ister misiniz? Niçin?” sorusudur. Cevaplardan tespit edilen bulgulara göre katılımcılardan şu an ya da daha sonra Osmanlı Türkçesi dersini almak isteyenler olduğu gibi istemeyenler de olmuştur. Bu duruma birçok sebep de belirtmişlerdir. Katılımcılardan dersi almak isteyenler genel olarak geçmiş, tarihi öğrenmeyi; o dönemden kalan kaynakları okuyup anlayabilmeyi; Osmanlı Türkçesinin

ilerde karşılıklarına çıkabileceğini sebep olarak göstermişlerdir. Katılımcılardan dersi almak istemeyenlerin göstermiş oldukları sebepler ise genel olarak dersi gereksiz bulup ilerde kullanmayacaklarını düşünmeleri, geçmişte yaşananları irdelemelerinin kendilerine faydasının olmadığı, önlerinde önemli bir sınav olup Osmanlı Türkçesi dersine ayıracak vakitlerinin olmamasıdır.

- “Evet almak isterim. Çünkü atalarımızın dilini biz de bilmeliyiz.” (K 20)
- “İsteyebilirim ama şu an değil. Dinler tarihi okumak istediğim için üniversitede alabilirim. Bu alana yönelmek istediğim için almak isterim.” (K 4)
- “Evet. Tarihimizi başkalarından değil de kendimiz yorumlayıp öğrenmek isterim.” (K 10)

Tablo 17. Osmanlı Türkçesi Dersinden Beklentileri

<i>tema</i>	<i>kod</i>	<i>frekans</i>	<i>frekans (%)</i>
<i>Beklentisiz.</i>	Beklentim yok.	12	27
<i>Çok fazla beklentiye sahip.</i>	Çok şey var.	1	2
<i>Faydasız, yetersiz ve gereksiz bir ders.</i>	Bir yararı olmadığını düşünüyorum.	1	9
	Bu dersin yeterli olmayacağını düşünüyorum.	1	
	Gereksiz bir ders.	1	
	Sadece mezar taşı okumaya yarayacak.	1	
	toplam:4		
<i>Anlaşılır olması yeterli.</i>	Anlaşılır olsun yeter.	1	2
<i>Beklentiler için yeterli.</i>	Beklentilerimi karşılayacağını düşünüyorum.	1	2
<i>eğlenceli, öğretici, kolay bir ders olması</i>	Eğlenceli, öğretici bir ders bekliyorum.	1	9
	Kolay bir ders. / Kolay olduğunu düşünüyorum.	3	
	toplam: 4		
<i>topluma, hayata, gelecek dönemlere katkı sağlaması</i>	Osmanlıca'yı öğrenmek yararlı olur.	1	9
	Bilinçli olarak ve önemine varılarak öğrenip öğretildiğinde toplumumuza katkısı olacağını düşünüyorum.	1	
	Hayatımıza yardımcı olacaktır.	1	
	Geleceğe bir faydamız olsun.	1	
	toplam: 4		
<i>geçmiş tanımak</i>	tarihe yönelik bilgi edinme	2	6
	Geçmiş ve atalarımızı tanımak için önemli.	1	
	toplam: 3		
<i>Osmanlı Türkçesini öğrenmek ve anlayabilmek</i>	Az da olsa anlamalıyım.	3	18
	Osmanlı Türkçesiyle yazılan yazıları gördüğümde okuyabilmeliyim.	2	
	Osmanlı'yı öğrenmek, konuşabilmek, yazabilmek.	1	
	Okumakta sıkıntım yok ama yazmak ve	1	

	anlamakta zorluk çekebilirim.		
	Yazımının zor olduğunu düşünüyorum.	1	
		toplam: 8	
Kur'an-ı Kerim okumada yardımcı olması	Kur'an okumama yardımcı olabileceğini düşünüyorum.	1	2
eksiksiz ve iyi bir eğitimin verilmesi	Eksiksiz bir şekilde öğretilmeli.	1	13
	Doğru ve anlaşılır şekilde öğretilmeli.	1	
	Ciddiyetle, öğrencinin gerçekten eğitici, işine yarayabilecek ölçüde öğretilmeli.	2	
	İyi bir öğretim olmalı.	1	
	Gereken önemin verilmesi.	1	
	toplam: 6		
Öğrenmek isteyenler için güzel.	Öğrenmek isteyenler için güzel bir şey.	1	2
		genel toplam: 44	100

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için hazırlanan yedinci soru “*Osmanlı Türkçesi dersinden beklentileriniz nelerdir? Niçin?*” sorusudur. Cevaplardan elde edilen bulgulardan hareketle katılımcılar genel olarak Osmanlı Türkçesi dersinden beklentilerinin olmadığını; kolay bir ders olduğunu; doğru, anlaşılır, eksiksiz, eğitici, eğlendirici şekilde öğretilmesi gerektiğini; Osmanlı Türkçesine gereken önemin verilmesini; Osmanlı Türkçesini en azından okuyabilecek kadar öğrenmeyi istediklerini ifade etmişlerdir.

- “Eğitim sistemini süslemek amaçlı gereksiz bir ders.” (K 25)
- “Dersin beklentilerimi karşılayacağını düşünüyorum. Ancak eğitimi veren öğretmenlerimizin kaliteli yetiştirilmesi hususunda endişelerim var.” (K 3)
- “Ümmeti Osmanlı’nın uyanışına sebep olabilir. Bilinçli olarak ve önemine varılarak öğrenip öğretildiğinde toplumumuza katkısı olacağını düşünüyorum. Atalarımızdan ilham alabiliriz.” (K 5)
- “Osmanlı Türkçesiyle yazılan bir yazı gördüğümde benim için anlam ifade etmeli yani onu okuyabilmeliyim. Osmanlı Türkçesini tam anlamıyla öğrenmesem bile az da olsa anlamak isterim.” (K 6)

(%62), en az tekrarlanan temalar: “diğer derslerin de olması” (%1), “dersin anlaşıl-maması” (%1).

6. Soru (Osmanlı Türkçesi dersi kapsamında nasıl bir eğitim alıyorsunuz? Anlatınız?): En fazla tekrarlanan tema: “metin ve çeviri çalışmaları” (%22), en az tekrarlanan temalar: “sayılar” (%2), “okuma çalışmaları” (%2), “ders kapsamında nasıl bir eğitim aldığınızı bilmiyor” (%2).
7. Soru (Osmanlı Türkçesi dersinde kullandığınız kaynaklar nelerdir?): En fazla tekrarlanan tema: “Osmanlıca metinler” (%30), en az tekrarlanan tema: “derste kullanılan kaynaklar bilinmiyor” (%2).
8. Soru (Sizce Osmanlı Türkçesi ders nasıl işlenmelidir? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “çeşitli uygulama ve yöntemlerle” (%23), en az tekrarlanan tema: “geçmiş hakkında bilgi verilerek” (%1).
9. Soru (Osmanlı Türkçesine çalışmak için ders saatleri dışında vakit ayırıyor musunuz? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema “Osmanlı Türkçesine ders saatleri dışında zaman ayrılması üzerine” (%57), en az tekrarlanan tema: “okuyabilmek için” (%1).
10. Soru (Osmanlı Türkçesine çalışmak için hangi kaynakları (internet, yardımcı kitap, yayınlar vb.) kullanırsınız? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “internet” (%20), en az tekrarlanan temalar: “sözlük” (%1), “ders kolay” (%1), “eğlenceli” (%1)

Osmanlı Türkçesi Dersini Almayanlar İçin,

1. Soru (Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi kavramları birbirinden farklı mıdır? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “Osmanlıca ve Osmanlı Türkçesi kavramları aynıdır” (%41), en az tekrarlanan tema: “Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesinin Arap alfabesi ile yazılışındadır” (%2).
2. Soru (Kur’an-ı Kerim okuyabilmenin Osmanlı Türkçesi öğrenmede katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “Kur’an-ı Kerim okuyabilmenin Osmanlı Türkçesi öğrenmeye katkısı vardır” (%45), en az tekrarlanan tema: “Kur’an okuyabilmenin Osmanlıca okumakta yetersizliği” (%1).
3. Soru (Daha önce Osmanlı Türkçesiyle ilgili eğitim aldınız mı? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “eğitim alınmadı” (%74), en az tekrarlanan temalar: “Kaynaklara doğrudan ulaşım bilgiyi direkt almak için” (%3), “ilerde gerekli olabilir” (%3).
4. Soru (Osmanlı Türkçesi hakkında neler biliyorsunuz? Anlatınız?): En fazla tekrarlanan tema: “Bilinmiyor” (%37), en az tekrarlanan temalar: “Türkçe öğretmenlerinin bilmesi gereken dil” (%1), “harekeleri olmayan dil” (%1), “Yazı dili” (%1), “Arapçadan kolay olan dil” (%1).
5. Soru (Osmanlı Türkçesi öğrenmenizin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?): En fazla tekrarlanan temalar: “Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekliliği” (%61), en fazla tekrarlanan tema: “yeni bir ders gerekli değil”, en az tekrarlanan tema: “bilinmiyor” (%1).

6. Soru (Osmanlı Türkçesi dersini almak ister misiniz? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “Osmanlı Türkçesi dersini almak için isteklilik” (%47), en az tekrarlanan tema: “bilinmiyor” (%1).
7. Soru (Osmanlı Türkçesi dersinden beklentileriniz nelerdir? Niçin?): En fazla tekrarlanan tema: “Beklentisiz”, en az tekrarlanan temalar: “Çok fazla beklentiye sahip” (%1), “Anlaşılır olması yeterli” (%1), “Beklentiler için yeterli” (%1), “Kur’an-ı Kerim okumada yardımcı olması” (%1), “Öğrenmek isteyenler için güzel” (%1).

Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrenciler için: Birçok katılımcı Osmanlı Türkçesiyle ilgili olarak geçmişte kullanılan, günümüz Türkçesinden farklı olmayan sadece Türkçenin belli bir dönemine verilen ad olduğunu belirtmiştir. Buna sebep olarak Osmanlı Türkçesinin Arap alfabesiyle yazılıp Türkçe okunmasını göstermişlerdir. Ancak aynı durumu yani dilin Arap alfabesi kullanılarak yazılmasını sebep olarak gösterip Osmanlı Türkçesi ve günümüz Türkçesinin farklı diller olduğunu belirten katılımcılar da vardır. Bu durum da Osmanlı Türkçesinin günümüz Türkçesine göre farklılıklarının tam olarak çözülemediğini göstermiştir.

Üzerinde durulan bir diğer konu ise Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekliliğidir. Katılımcıların birçoğu geçmiş anlamayı, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmayı, o dönemden kalan eserleri okuyabilmeyi amaçlayarak Osmanlı Türkçesi öğrenmeyi gerekli bulmuşlardır. Bu gerekliliğin belirtildiği kodlar arasında “mezar taşlarını okuyabilmek için” ifadesi de bulunmuştur. Bu ve buna benzer ifadeler katılımcıların çevrelerinde yaşanan Osmanlı Türkçesiyle ve öğretimiyle ilgili tartışmaların etkisi altında kaldıklarını göstermiştir.

Katılımcıların birçoğu Osmanlı Türkçesinin ders olarak işlenmesine ilişkin ise ders saatlerinin yeterli olduğunu, daha çok öğretmenlerinin hazırladığı kaynakları kullanarak işlenen derslerden memnun olduklarını ancak ders saatleri dışında Osmanlı Türkçesiyle ilgili herhangi bir çalışma yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda öğrenciler için Osmanlı Türkçesiyle ilgili kendilerinin ulaşabileceği çok fazla kaynak olmadığını ve Osmanlı Türkçesini hayatlarına dâhil ederek ilgi alanlarının arasına almadıklarını göstermiştir.

Osmanlı Türkçesi dersini almayan öğrenciler için: Osmanlı Türkçesiyle ilgili birçok katılımcının eğitim almamasına ya da bilgisi olmamasına karşın Osmanlı Türkçesinin Arapça, Farsça etkisinde olan, bu dillerle beraber Türkçenin karışımı olup Arap alfabesiyle yazılan Türkçe, geçmişte kullanılan dil olduğunu belirten katılımcılar da mevcuttur. Ancak bununla beraber öğrenciler tarafından “Osmanlı Türkçesi” ve “Osmanlıca” kavramları arasında bir karmaşanın olduğu ve bu kavramların tam olarak anlaşılmadığı görülmüştür. Ayrıca bulgulara göre katılımcıların tamamına yakını Kur’an-ı Kerim okuyabilmenin Osmanlı Türkçesi öğrenmeye katkısının olduğunu belirtmiştir. Bu durumlardan hareketle öğrencilerin Osmanlı Türkçesiyle ilgili bilgi, fikir ve kanaatlere çevrelerinden duydukları bilgilerle ulaştıklarını söyleyebiliriz.

Osmanlı Türkçesini ders olarak almak isteyip gerekli olarak gören birçok katılımcı olmasına rağmen bu şekilde düşünmeyen katılımcılar da mevcuttur. Dersi almaya

istekli olanların sebepleri ve gerekçeleri ise “tarihi, geçmişi anlayabilmek; eski eserleri, kaynakları, mezar taşlarını okuyabilmek” tir.

Dersi alan ve almayan öğrencilerin cevaplarından elde edilen bulgulara göre en çok göze çarpan durum Osmanlı Türkçesi öğrenerek geçmişi öğrenmek, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmak, ataları tanıma, geçmişten kalan eserleri okuyabilmektir.

Bu çalışmanın bulgularına dayanarak getirilebilecek öneriler ise şunlardır: Öğrencilerin Osmanlı Türkçesini daha iyi öğrenebilmeleri, konuyla ilgili kavram karmaşasının ve bilgi kirliliğinin giderilmesi, geçmiş dönem eserlerini orijinal haliyle okumak gibi isteklerine ulaşabilmeleri için ders kitaplarının yanında onların seviyelerine daha uygun, ilgilerini çekecek kitap, dergi gibi kaynakların basımalarının artırılması; yine ilgilerini çekecek, eğlenebilecekleri, istedikleri zaman gerekirse internet ortamında da ulaşabilecekleri materyallerin geliştirilerek gerek ders esnasında gerek öğrencinin bireysel çalışmaları sırasında kullanabilmeleridir.

Extended Abstract

Ottoman Turkish, which was used as a literary and written language in all lands dominated by the Ottoman Empire; It was used between the 16th and 20th centuries as the second period of Western Turkish and ended with the Genç Kalemler movement. Many academic studies have been carried out on Ottoman Turkish and the language of the period has been examined. In addition to these studies, especially in recent years, the desire to learn about the history of the Ottoman period and its language has come to the fore. In this context, based on the decision of the Ministry of National Education Board of Education and Discipline, number 139, and dated 12.09.2011, a new course called Ottoman Turkish was included in the curriculum to be taught in high schools.

There are various perceptions of Ottoman Turkish in society. Many of these perceptions are far from academic knowledge; emotional, commonplace, stereotyped assumptions. With this study, it was aimed to determine the differences of opinion of the high school students by making a comparison between the students who took the Ottoman Turkish course and those who did not.

In this study, which was conducted in the 2014-2015 academic year, the case study and phenomenology design, which is one of the qualitative research method designs, were used together. Qualitative research is a research method that aims to see a phenomenon from the perspectives of the participants, to reveal the processes of their perspective, and to collect detailed data. The study was carried out with the participation of 76 high school students. In this study, two different study groups were formed by using easily accessible case sampling, which is one of the purposeful sampling methods, due to reasons such as the coexistence of students who took and did not take the Ottoman Turkish course in the school. Thirty-five of the students participating in the study took the Ottoman Turkish course, while forty-one did not take the Ottoman Turkish course. The students who take the course are the first-year high school students, and the students who do not take the course are the third-year high school students. In the study, a structured interview form was used as a data collection tool. In the interview form, open-ended research questions, which are a group of qualitative research questions, were used and it was aimed to collect detailed

data about the perceptions and opinions of the participants about Ottoman Turkish. The answers to the questions were read one by one and analyzed by content analysis. As a result of the analysis, the data were coded and collected under categories and their frequencies were calculated as percentages.

The data obtained from the research were collected under a total of 133 categories. Based on the determined categories, the opinions, and thoughts of the participants about the Ottoman Turkish lesson were included. When we examine the ones with higher percentages of frequencies among these categories:

For students taking the Ottoman Turkish course: Although most of the participants stated that it was the name given to a certain period of Turkish, which was used in the past and not different from today's Turkish, there were also participants who stated that Ottoman Turkish and today's Turkish were different languages, albeit at a low rate. This situation showed that the differences between Ottoman Turkish and today's Turkish could not be fully resolved. Another emphasized issue is the necessity of learning Ottoman Turkish. Many of the participants found it necessary to learn Ottoman Turkish, aiming to understand the past, establish a connection between the past and the future, and read the works from that period.

For students who did not take the Ottoman Turkish course: There are participants who stated that although many of the participants did not have education or knowledge of Ottoman Turkish, Ottoman Turkish was influenced by Arabic and Persian, a mixture of these languages and Turkish, written in the Arabic alphabet, and the language used in the past. However, it was seen that there was a confusion between the concepts of "Ottoman Turkish" and "Ottoman" by the students and these concepts were not fully understood. Although there are many participants who want to take Ottoman Turkish as a lesson and see it as necessary, there are also participants who do not think in this way. The reasons and justifications of those who are willing to take the course are "to understand history, the past; to be able to read ancient works, sources, tombstones".

According to the findings obtained from the answers of the students who took the course and those who did not, the most striking situation was to learn the past by learning Ottoman Turkish, to establish a connection between the past and the future, to know the ancestors, to read the works from the past.

Kaynakça

- Creswell, J.W. (1994). *Research design: Qualitative and quantitative approaches*. Thousand oaks. London, New Delhi: SAGE Publication International Educational and Professional Publisher.
- Çalışkan, N. (2013). Lise düzeyindeki Osmanlı Türkçesi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanışına ilişkin öğrenci görüşlerine dayalı bir değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2)2, 329-343.
- Ercilasun, A. B. (2012). *Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergüzel, M. M. (2015). Millî eğitimde Osmanlı Türkçesinin seçmeli ders olarak öğretilmesi üzerine. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (10)8, 35-42.
- Hruschka, D. J., Schwartz, D., St.John, D.C., Picone-Decaro, E., Jenkins, R.A., & Carey, J.W. (2004). Reliability in coding open-ended data: Lessons learned from HIV behavioral research. *Field Methods*, 16 (3), 307-331.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book (2nd ed.)*. Thousand oaks. California: SAGE.
- Özmen, N & Yıldırım, B. (2017). Üniversite öğrencilerinin Osmanlı Türkçesine ilişkin tutumları. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (16)16,49-66.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newsbury: Sage Publication.
- Sevim, O. & Bayındır H. (2016). Lise ve üniversite öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi dersine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, (0)67, 291-302.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.